

## **MARTFŰ VÁROS ZÖLDFELÜLET FEJLESZTÉSI JAVASLATAI**

**Tisztelt Polgármester Úr!**

**Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak!**

A nyár folyamán többen több településen megfordultunk, több vendéget fogadtunk, akiknek bemutattuk a városunkat. Közülük már voltak, akik korábban is jártak nálunk, tehát volt összehasonlítási alapjuk. Mi is, és vendégeink is megfordultak más kisebb és nagyobb városokban, láttuk/látták azok parkosítását, nekünk is, és a már máskor is nálunk jártaknak is kialakult egy véleménye.

Szeretjük Martfűt úgy emlegetni, hogy egy „ékszerdoboz”. Még most is az, bár a régi fénye kissé megkopott, illetve más települések „fényei” miatt halványabbnak látszanak.

Ezért összefogtunk a Városszépítő Egyesületen belül, és összeírtuk azokat a helyszíneket, melyek leginkább megújításra szorulnak, leírva javaslatainkat is. Nem ismerjük a városvezetés elképzeléseit az alább felsorolandó helyszínekkel kapcsolatban, ha van is, az általunk leírtakat is érdemes lenne megfontolni. Szándékaink a legjobbak! Ezt alátámasztandó *ígérjük*, hogy a kiválasztott tételre terveit elkészítjük, a szükséges növényanyagok beszerzési forrásait – az árakat és szállítási távolságokat figyelembe véve – összeírjuk, és a városvezetés rendelkezésére bocsátjuk.

Tudjuk, hogy az állami elvonások miatt nehezebb évek várnak Martfűre is, de úgy érezzük, vannak költségek - itt elsősorban a parkok minőségi változtatására gondolunk - amelyek a szűkülő költségvetésbe is bele kell, hogy férjenek Martfű látképe érdekében, amely nagyban befolyásolja az itt élők, az ide látogatók és az áthaladók érzéseit, benyomásait városunkról.

### **Körforgalom:**

Ezt látja mindenki, aki az Óvárosba megy, a városba érkezik, vagy a 442-es úton halad. Ennek megjelenése a legfontosabb!!

Megvalósítás előtt több látványterv készítését javasoljuk, és annak megvitatását.

A körforgalmat szárazságtűrő évelő növények beültetésével lehetne látványossá tenni:

- *középen magasabb fűveket (max. 80 cm): különböző színű tollborzfü, árvalányhaj, évelő növényeket (cickafark, kasvirág, jukkák, zsályák stb.). Méretükkel nem zavarnák az átlátást,*
- *az ágyás széle felé haladva: különböző méretű és fajtájú varjúhájak, kígyószakáll, törpe csenkeszek,*
- *a szélére: kristályvirág, alacsony varjúhájak különböző színben ültethetők.*

Esetleg kúszótuja, és más talajtakaró örökzöldek ((*egyes kecskerágók, boróka, borbolya* fajták) ültetését is meg lehet fontolni, attól függően, hogy milyen tervek születnek.

Mindegyiket az ültetés után, az első évben rendszeresen öntözni kell, amíg begyökeresedik. Fontos az ültetés után, majd szükség szerint - ágzúzalékkal mulcsozni! Később – a mulcs miatt – minimális gyomlálásra lehet csak szükség, ill. tartós hőség és csapadékhány esetén kell öntözni egy szezonban két - három alkalommal. Mindegyik növényből gazdag szín-, és formaválaszték van forgalomban.

Szóba jöhet a divatos, praktikusnak tűnő kavics-kőzúzalék felhasználása is különböző formában. Számolni kell azonban azzal, hogy a kavicsok-kövek köze hamar „elszennyeződik” (gyomosodás, oda sodródó falevelek, különböző „szemetek”) rendszeres gondozás hiányában.

### **1848-as emlékmű:**

Növény anyaga lehet azonos a körforgaloméval.

Az enyhe lejtést az Emlékműtől az ágyás széléig több, talajból kialakított enyhe ívvel lehetne tompítani, mert az így ültetett növények esetében a kíméletes öntözésnél a víz nem mossa le a talajt, amely mindenképpen dúsításra szorul tőzeggel, komposztal, riolittufával. Abban az esetben, ha március 15.-re ragaszkodnak a piros-fehér-zöld színekombinációhoz, akkor a *varjúháj* – *begónia* (egynyári virág) kettős jöhet szóba az íves talajrendezéssel.

### **Városháza:**

Az épület – a zászlókat leszámítva – szinte lakatlannak tűnik, mert nincs előtte, rajta növény. Ez részben orvosolható néhány nagyméretű (legalább 100x100x100 cm) belülről szigetelt ládába ültetett alacsonyra növekvő fával: *csüngőágú eper*, *-nyír*, *-barkafűz*, valamelyik *juhar*, *kínai júdásfa* stb. vagy magasabb cserjével: különböző színű *borbolyák*, *korallberkenyék*, *kecskerágók*, vagy törpe *babérmeggyek*, melyek lomblevelű örökzöldek. Ezek télállóak, nem kell a ládákat telettésre elszállítani. Csak a rendszeres öntözésről kell gondoskodni, amely mérsékelhető a talajba keverhető, a nedvességet magába szívó agyaggranulátummal és felületi mulcsozással.

Az épület főbejárat felőli erkélyeire *klemátiszt* (iszalag), vagy *örökzöld loncot* ajánlunk nagy kaspóba vagy ládába, amelyek hajtásai lecsüngenek, egy-egy színes egynyári növényvel ki lehet egészíteni, amelyek színesítik (pl. *vinka*, *jó meleg tűrő növény*).

### **Városháza parkja:**

Szinte az egész parkban hiányzik a *cserjeszint*. Ahhoz, hogy a park valóban PARK legyen, érdemes lenne pótolni ezt, a látvány szempontjából nagyon fontos „elemet”. Szárazságtűrő, a napsütést jól bíró, különböző időben virágzó, más-más levélszínű, és formájú cserjék nagy választékban beszerezhetők. A *Városháza előtti ládába ajánlottak szabadföldbe is ültethetők, érdemes ez esetben is látványtervet készíteni*. Hasonlóképpen a *virágzó növényekből* is kevés van. Ma már nagyon mutatós, szárazságtűrő, hosszan virágzó, különböző magasságú évelő virágokból lehet választani, amelyek tavasszal kihajtanak, ill. sarjakkal, magvakkal, vagy a tövek bokrosodásával megújítják magukat évről-évre. Ezeket is csak az első évben, a begyökeresedésükre kell gyakrabban öntözni, később csak extrém szárazság esetében kell. Ilyenek a *cickafarkak*, *veronikák*, *kúpvirágok*, *kasvirágok*, *sarkantyúvirág*, *sudársálya*, *macskahere*, *morzsavirág*, a *szellőrózsák* stb. Különböző magasságukkal, színükkel, virágzási idejükkel nagyon mutatós, de könnyen fenntartható évelő ágyásokat lehet megvalósítani. Természetesen itt sem maradhat el az ágaprítékkal való mulcsozás.

Felvetődött, hogy fentebb sorolt virágok magjait, töveit – akinek van a városban – begyűjtenénk a lakosoktól. Természetesen csak akkor, ha ezek vetéséhez/ültetéséhez előkészített talaj és a Park terveibe illeszkedő ágyások rendelkezésre állnának.

A Szent István tér arculatát, értékét növelné egy új szobor elhelyezése. A szobor adott a városban, csak nagyon rossz helyen van. Dr. Bakonyi Péter temetőben lévő mellszobrának méltó és nagyon jó helye lenne a Református templom bejárata felé haladva baloldalon.

Áthelyezése nem igényelne nagyobb összeget, a tisztelet és a látvány elismeréssel járna. Ezt mindenképpen megfontolásra ajánljuk!

### **Szolnoki út** (Tiszaföldvár felé haladva bal oldalt)

Többszöri neki futás után a mostani cserje állomány nagy része túlélte az ültetés utáni vízhiányt.

Sokat jelentene látvány szempontjából, hiszen a város főútjáról van szó Tiszaföldvár felé:

- a nagyobb töszám hiányokat pótolni,
- a cserjék fajtájukból eredő alakját a nyírásoknál megőrizni, - jelenleg nagyon természetellenesek lettek a formái -, akkor kevesebb munkát is igényelne.
- ahol a gyalogjárda és kerékpárút távolsága egyre nő, ott fokozatosan növelhető a cserjék mérete szélességben. Ezzel a cserjék két oldalánál futó talajsáv gyomosodása is visszaszorulna. Itt is sokat segítené az ágaprítékkal történő mulcsozás a csapadék megőrzése és a párolgás csökkentése érdekében is.

### **Hősök tere:**

Évekkel ezelőtt már nagyon aktuális volt a Park eredeti fáinak *iffítása*. Akkor elmaradt, azóta szükségessé is vált néhány fa kivágása. *Szakember* segítségével elvégzett szakmunka 20-40 évvel is meghosszabbítaná egyes fák élettartamát. Pozitív hozzáállás esetében segítünk megfelelő szakembert találni, aki esetleg „adományként” elvégezné az *iffítás* szakmai irányítását.

A fenti „zöld” munkák lennének a legfontosabbak ahhoz, hogy a városkép – a bevezetőben említett – „ékszerdoboz” megújuljon a jelenlegi kissé „kopott” állapotához képest.

Van azonban több, kisebb tétel is, melyre érdemes lenne forrást biztosítani, mint például:

- Bata tér esztétikusabbá tétele, a rózsa ágyások levendulával történő kipótlásával,
- a Szolnoki út Sportpálya oldalánál lévő cserjéket meghagyni természetes formájukra. Pénzbe sem kerül, csak megfelelő *szakmai* irányítás.
- a Szolnoki út másik oldalán a gömbkőris fasor folytatásának vizsgálata, ahol a terület ezt engedi,
- *pihenőpadokat* kihelyezni a Szolnoki úton a Szent István tér parkja oldalánál a Mártírok úttól a körforgalomig,
- *növelni a pihenőpadok számát a /volt/ Spar parkolótól az Iparipark bejárata felé.*
- találni valami ösztönző módot a társasházak előkertjeinek, mint például Szolnoki út, Gesztenye sor, Munkácsy út, Simon Ferenc út stb. a lakók által végzett művelésére, virágosítására,
- a Babafa programot is újra kellene gondolni, a fák gondozása tekintetében.

Nem ejtünk szót az anyagban a 442-es út Szolnok felől jövő szakasz két oldaláról, a MÁV területéről, és a régi gyárkerítés újra festéséről, esetleg martfői tehetségek bevonásával. Sajnos mind a két oldal rontja a városképet, csakúgy, mint az út mellett található *volt iskolaépület*, pedig ez az út a város egyik bevezető szakasza.

A fenti munkák csak közösen valósíthatók meg, több évre tervezve a megvalósítást, a város anyagi helyzetének figyelembevételével. Kivitelezésükhöz az önkormányzat biztosítaná az anyagi háttérrel a növények (lakossági adományozás meghirdetése mellett) és egyéb szükséges anyagok beszerzésére, a gépi kapacitást, az öntözést, mi pedig igyekszünk mozgósítani más civilszervezeteket és a városi lakosokat az ültetések elvégzésének segítésére.

Meglátásunk szerint szükség van egy kertész végzettségű szakember alkalmazására. Jelenleg ez Somlyai Etelka személyében megoldott lehet, akivel szívesen átbeszelnénk a leírtakat, a kivitelezésnél pedig a segítségére lennénk. De mindenképpen érdemes lenne egy fiatallal, aki a Szentesi Bartha János Kertészeti Technikum és Szakképző Iskolában középfokon tanul Parképítő és fenntartó szakon, tanulmányi szerződést kötni, hogy hosszú távon megoldott legyen a *szakmai* irányítás. Nagyon megérdemelné Martfű, és a rendelkezésre álló nagy zöldfelület.

Bizonyára mindaz, amit leírtunk Önök előtt is ismert, és szívesen látnák megvalósulva. Szeretnénk, ha javaslatunkat a Képviselő Testület megtárgyalná és keretet biztosítana akár évekre lebontva a megvalósításhoz.

Martfű. 2025.november 10.

Tisztelettel:

Fontos Éva  
dísznövényszakos kertészmérnök,  
kertépítő és zöldterület fenntartó szakmérnök  
egyesületi tag

Vinczéné Balogh Magdolna  
kertészmérnök  
egyesületi elnök

Szekeres Mónika Gizella  
önkormányzati képviselő  
egyesületi tag